

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง “การผลิตและการตลาดน้ำอ้อยของกลุ่มส่งเสริมการปลูกและผลิตน้ำอ้อย อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่” ได้ศึกษาถึงสถานการณ์และสภาพปัญหาการผลิตน้ำอ้อย อีกทั้งแนวทางการแก้ไขปัญหาการผลิตและการตลาดน้ำอ้อย ซึ่งรวมถึงการคิดต้นทุนการผลิต โดยหวังไว้ว่าข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้เป็นประโยชน์คนรุ่นหลังต่อไป ทั้งกับตัวเกษตรกรเอง หน่วยงานที่เข้ามาดูแลรับผิดชอบ และผู้ที่สนใจจะศึกษา

ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

การวิจัยนี้มีเนื้อหา 2 ส่วนใหญ่ คือ ส่วนแรกเป็นการเก็บข้อมูลสถานการณ์และสภาพปัญหาการผลิตน้ำอ้อย โดยข้อมูลได้จากการสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อยและการออกแบบสอบถาม ส่วนที่สองจะเป็นการคืนข้อมูลส่วนแรกที่ได้ไปยังกลุ่มเกษตรกร โดยจัดประชุมกลุ่มย่อยและมีคนนอกเข้าไปตั้งคำถาม พูดคุย รวมทั้งการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก สังเกตการณ์ ในการร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหาการผลิตและการตลาดน้ำอ้อย ซึ่งในส่วนนี้จะรวมถึงการคิดต้นทุนการผลิตด้วย เมื่อดำเนินกิจกรรมไปจนหมดฤดูกาลผลิตน้ำอ้อยก็มีการประชุมสรุปบทเรียน

สถานที่ดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ทำการศึกษาทดลองในพื้นที่ บ้านสันถนน หมู่ 6 บ้านป่าดุ่มโห้ง หมู่ 8 บ้านห้วยกุ หมู่ 7 บ้านคอยใต้ หมู่ 12 ตำบลป่าดุ่ม และบ้านทรายทอง หมู่ 7 บ้านขวัญประชา หมู่ 8 บ้านไชยมงคล หมู่ 9 ตำบลเขื่อนผาก อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ รวม 7 หมู่บ้าน

ประชากรเป้าหมาย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีประชากรกลุ่มเป้าหมายคือ (1) เกษตรกรที่ประกอบอาชีพทำน้ำอ้อยที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ 7 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 6 บ้านสันถนน หมู่ 7 บ้านป่าดุ่มโห้ง หมู่ 8 บ้านห้วยกุ หมู่ 12 บ้านคอยใต้ ตำบลป่าดุ่ม หมู่ 7 บ้านทรายทอง หมู่ 8 บ้านขวัญประชา และหมู่ 9 บ้านไชยมงคล ตำบลเขื่อนผาก ประชากรกลุ่มเป้าหมายเหล่านี้ถึงแม้ว่าไม่ได้อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเดียวกันแต่มีพื้นที่ทำกินอยู่ในพื้นที่ติดต่อกันเป็นผืนเดียวกัน รวมทั้งสิ้น 50 ครัวเรือน โดยมีรายละเอียดตามตารางที่ (2) พ่อค้าที่มารับซื้อน้ำอ้อยในขณะที่ผู้วิจัยเข้าไปเก็บข้อมูลในพื้นที่จำนวน 6

คน ซึ่งเป็นพ่อค้าในท้องถิ่น 4 คน พ่อค้าต่างถิ่น 2 คน และชาวบ้านในพื้นที่ที่สามารถให้ข้อมูล การขายเครื่องหีบอ้อย จำนวน 1 คนและชาวบ้านที่สามารถให้ข้อมูลการทำน้ำอ้อยในจังหวัดสุโขทัย จำนวน 1 คน

ตารางที่ 1 ประชากรที่ทำน้ำอ้อยในพื้นที่ตำบลเขื่อนผาก และตำบลป่าดู้ม อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

ตำบลที่ตั้งชุมชน	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือน	พื้นที่ปลูกอ้อย (ไร่)
ตำบลเขื่อนผาก	บ้านทรายทอง	18	185
	บ้านขวัญประชา	4	57
	บ้านไชยมงคล	2	11
ตำบลป่าดู้ม	บ้านสันถน	2	16.5
	บ้านป่าดู้มโห้ง	17	172
	บ้านห้วยกุ	6	51
	บ้านดอยใต้	1	6
รวม		50	498.5

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ

1. การสัมภาษณ์
2. การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม
3. การสัมภาษณ์รายบุคคล
4. การประชุมกลุ่ม

การรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ประกอบการในการศึกษาวิจัยมี 2 ประเภทคือ

1. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นการรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการดังต่อไปนี้
 - 1) แบบสัมภาษณ์ ใช้เพื่อหาข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร ปริมาณน้ำอ้อยที่ผลิตได้ ช่องทางการจำหน่ายน้ำอ้อยในแต่ละช่องทาง ต้นทุนการปลูกและแปรรูปอ้อย

สัมภาษณ์เพื่อศึกษาสถานการณ์และสภาพปัญหาการตลาดน้ำอ้อยที่ผ่านมา โดยการสัมภาษณ์จากเกษตรกรผู้ปลูกอ้อยในปัจจุบัน สมาชิกในกลุ่มส่งเสริมการปลูกและผลิตน้ำอ้อย สัมภาษณ์พ่อค้าที่เข้ามารับซื้อน้ำอ้อยถึงวิถีการตลาดน้ำอ้อย

- 2) การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) เป็นการสังเกตการณ์ในขณะที่ดำเนินการประชุมเกษตรกรที่สมาชิกกลุ่มและในขณะสัมภาษณ์เกษตรกร โดยสังเกตท่าที ข้อเสนอแนะ และความมุ่งมั่นที่จะร่วมกันแก้ปัญหา
- 3) การสัมภาษณ์เกษตรกรและพ่อค้าที่มารับซื้อน้ำอ้อย ที่สามารถให้ข้อมูลเป็นรายบุคคล เพื่อค้นหาข้อมูลที่บุคคลไม่สามารถพูดคุยได้และระหว่างการประชุมกลุ่ม เช่น สาเหตุของปัญหาการตลาดน้ำอ้อยของเกษตรกรและการดำเนินการของกลุ่ม กิจกรรมนี้ยังเป็นการตรวจสอบความคิดเห็นซึ่งกันและกันระหว่างบุคคลที่ร่วมกระบวนการวิจัย เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป
- 4) การจัดการประชุมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่ม เพื่อร่วมกันศึกษาปัญหา วิเคราะห์ปัญหาการตลาดน้ำอ้อย แล้วนำปัญหาที่เห็นว่าจำเป็นที่สุดมาวางแผนเพื่อหาวิธีการแก้ปัญหา

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ
2. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ของข้อมูลการผลิตน้ำอ้อยและสถานการณ์การตลาดน้ำอ้อยที่ได้จากการสัมภาษณ์และแบบสัมภาษณ์ ข้อมูลสภาพปัญหาการตลาดจากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมในขณะจัดการประชุมสมาชิกกลุ่มและการสัมภาษณ์สมาชิกรายบุคคล นำมาจัดกลุ่มตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล หลังจากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ ตีความข้อมูล ตลอดจนเปรียบเทียบกับแนวคิดทฤษฎีและผลงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย

